

A TASZ álláspontja a terrorizmus elleni fellépéssel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló törvény tervezetéről

Birtokunkba került egy a Belügyminisztérium Jogszabály Előkészítő Osztályának vezetője által létrehozott dokumentum, amely *a terrorizmus elleni fellépéssel összefüggő egyes törvények módosításáról* címet viseli. A tervezet számos, alapvető jogot korlátozó rendelkezést tartalmaz. A Társaság a Szabadságjogokért ezúton teszi közzé véleményét a megalkotni tervezett szabályokról.

A tervezett szabályok jelentős része a magánszférához, a magán- és családi élet tiszteletben tartásához való jog és az ezzel szoros összefüggésben álló információs önrendelkezési jog korlátozását valósítja meg. E jogokat az Alaptörvény VI. cikke biztosítja. Ezek az emberi méltósággal szoros kapcsolatban álló jogok – az Alkotmánybíróság értelmezése szerint is – együttesen hivatottak biztosítani azt, hogy az érintett akarata ellenére mások ne hatolhassanak be magánszférájába. Ugyanakkor alkotmányos demokráciákban is elfogadott a magánszférához való jog korlátozása olyan legitim célok érdekében, mint a nemzet- és közbiztonság, a bűncselekmények megelőzése és felderítése, az állam büntetőjogi igényének érvényesítése. A magánszférához való jog korlátozásának azonban ki kell állnia az alapjogsérelem alkotmányos megengedhetőségének megítélésére irányadó alapjogi teszt több lépésének próbáját. A korlátozásnak alkalmasnak kell lennie a kívánt cél elérésére (1). A szükségesség követelménye csakis akkor teljesülhet, ha a tervezett jogkorlátozásokat az említett célok elérése kényszerítően megkívánja, azaz olyan kvalifikált fenyegetettség áll fenn, amelyek esetében a rendelkezésre álló eszközök alkalmazása nem vezetne eredményre (2). A tervezett korlátozások arányossága pedig annak függvénye, hogy milyen alkotmányos garanciák érvényesülnek (3). A bevezetni tervezett jogkorlátozásokra azok alkalmasságát és szükségességét megalapozó körülmények fennállása esetén is csak törvényben rögzített, szigorú és átlátható eljárási rendben, a magánszférába való beavatkozás minden részletkörülményére kiterjedő, adekvát intézményes garanciák mellett kerülhet sor. Az egyének

szabadságát védő biztosítékok mellőzését jogállamban semmilyen célszerűségi vagy igazságossági szempont nem igazolhatja.

A tervezet rendelkezései között több olyat találtunk, amelyek nem felelnek meg az alapjog-korlátozás ismertetett követelményeinek. Több ponton hiányos a tervezett szabályozás, amennyiben nem határozza meg kellő pontossággal az alapjog-korlátozás feltételeit. Ahelyett, hogy a tervezet erősítené a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenysége felett érvényesülő kontrollt – amely az európai emberi jogi minimumkövetelményeknek való megfelelés érdekében szükséges volna –, egy-egy szabályában inkább gyengíti az ellenőrzés lehetőségét. Találkozhatunk benne olyan szabállyal is, amely az alapvető jogok korlátozásával elérni kívánt cél elérésére alkalmatlan korlátozást teremtene meg, ezért Alaptörvény-ellenes.

Ugyanakkor mindezen hiányosságok és hibák nem orvosolhatatlanok. Az alapjog-korlátozás feltételeinek a jelenleginél sokkal precízebb meghatározásával, a hiányzó garanciák megteremtésével és az alkalmatlan korlátokat jelentő szabályok elhagyásával a tervezet alkotmányosan elfogadhatóvá tehető lenne .

Az alkotmányosan vitatható rendelkezések és a legalapvetőbb észrevételek az alábbiakban olvashatók.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a tervezetet álláspontunk szerint – a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló 2010. évi CXXXI. törvény alapján is – a transzparens társadalmi vita érdekében közzé kellett volna tenni. Méltatlan, hogy szabadságjogok közvetlen korlátozását jelentő törvény tervezetét nem lehet átlátható módon megvitatni. Ez – mint minden hasonló esetben – kérdésessé teszi, hogy törvénysértéssel elfogadhatók-e egyáltalán ilyen szabályok. Ezért is tesszük közzé a tervezet szövegét, annak ellenére, hogy nem lehetünk tisztában a dokumentum státuszával, például azzal, hogy mennyire aktuális. (Találtunk benne olyan rendelkezést, amelynek ötletétől, úgy tudjuk, már a múlt hét végén elállt a Kormány.) A társadalmi egyeztetésre vonatkozó törvényi szabályok betartása például ezt a problémát is kiküszöbölhette volna.

1. A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény módosításához

Ad 3. §

Az Rtv. 42. §-a a következő (5e) bekezdéssel egészül ki:

„(5e) Az állam működése szempontjából kiemelten fontos, illetve a Kormány által létesítmény és rendezvénybiztosítási intézkedés céljából kijelölt, továbbá a rendőrség kezelésében lévő létesítmények rendjének és jogszerű működésének védelme, illetve az abban tartózkodók biztonsága érdekében a létesítmény folyosóin, a közös használatú – a megfigyelés elől az emberi méltóság védelme érdekében el nem zárt – helyiségeiben, valamint a létesítmények területét határoló külső falakon és kapuknál a rendőrség képfeltevőt helyezhet el és felvételt készíthet.”

A kamera elhelyezése alapjog-korlátozás, feltételeit, ideértve azokat a létesítményeket, ahol elhelyezhető, a törvényben kell meghatározni, itt a létesítményeknek ez a köre álláspontunk szerint nem kellő precizitással meghatározott. Ez ellentétes az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével.

Ad 5. §

(1) Az Rtv. 91/J. § (1) bekezdése a következő c) és d) ponttal egészül ki:

(A rendőrség kezeli)

„c) az állam működése szempontjából kiemelten fontos, illetve a Kormány által létesítménybiztosítási és rendezvénybiztosítási intézkedés céljából kijelölt, a rendőrség által védett létesítményekbe történő be- és kiléptetés során beszerzett személyes adatokat, az adatok beszerzésétől számított harminc napig,

d) a korlátozott robbanóanyag-prekurzorokkal kapcsolatos gyanús tranzakciók jelentésével, valamint a gyanús tranzakciókra vonatkozó jelentési kötelezettség teljesítésének ellenőrzésével összefüggő rendőrségi feladatok ellátásához szükséges adatokat a jelentés megtételétől, illetve a jelentéstételi kötelezettség rendőrség általi ellenőrzésének időpontjától számított öt évig.”

(2) Az Rtv. 91/J. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az (1) bekezdés d) pontja szerint nyilvántartott adatokat a rendőrség a robbanóanyag-prekurzorok forgalmazásáról és felhasználásáról szóló, 2013. január 15-i, 98/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 9. cikk (2) bekezdése szerinti nemzeti kapcsolattartó pont, valamint külföldi nemzeti kapcsolattartó pontok részére továbbíthatja.”

A 3. §-nál leírtak e §-ra nézve is érvényesek, a beléptetési adatok kezelésének köre, vagyis a kötelező adatkezelés egy fontos feltétele törvéynél alacsonyabb szinten lenne meghatározott.

Az Rtv. módosításához általában:

A törvény nem módosítja az Rtv.-t a miniszter által engedélyezhető titkos információszerzés tekintetében, holott az EJEB 2016. januári, a *Szabó and Vissy v. Hungary* ügyben (Application no. 37138/14) született ítélete ezt szükségessé teszi. Ez az Rtv. 7/E. § (3) bekezdésének módosítását igényelné.

2. A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény módosításához

Ad 10. §

A nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Nbtv.) 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„1. § Magyarország nemzetbiztonsági szolgálatai:

- a) az Információs Hivatal,*
- b) az Alkotmányvédelmi Hivatal,*
- c) a Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat,*
- d) a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat, valamint*
- e) a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ*

(a továbbiakban együtt: nemzetbiztonsági szolgálatok).”

Nem állítható, hogy alkotmányellenes lépés volna, ám közpolitikailag kifogásolható, ha a létező nemzetbiztonsági intézményrendszer esetlegesen nem hatékony működését újabb nemzetbiztonsági szolgálat létrehozásával kívánják orvosolni. A nemzetbiztonsági szolgálatok léte és működése csak kivételesen elfogadható és nagyon durva jogkorlátozásokkal jár együtt, ezért ezek inflációjának elfogadható volta erősen megkérdőjelezhető, ezért is különösen fontos, hogy társadalmi egyeztetés, valós nemzetbiztonsági érvek ütköztetése után kerüljön sor esetlegesen új intézmény létrehozására. Az mindenesetre helyes, hogy az új szervezet titkos információgyűjtést nem végezhet (lásd 22. §), amely hatásköri korlát fenntartása az egész javasolt szabályozás tekintetében kulcskérdés.

Ad 23. §

(1) Az Nbtv. 40. § (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A nemzetbiztonsági szolgálatok feladataik teljesítése érdekében – eltérő törvényi rendelkezés hiányában – bármely adatkezelési rendszerből – az adatkérés céljának megjelölésével – adatokat kérhetnek, a rendszerekbe és a nyilvántartás alapjául szolgáló iratba betekinhetnek. Az adatkérés alapján az adattovábbítást elektronikus formában, elektronikus adatkapcsolat útján, az érintett nemzetbiztonsági szolgálat által meghatározott műszaki követelményeknek megfelelő, az adatot szolgáltató szerv által a 41. § (6)

bekezdésében meghatározottak szerint kiépített és üzemeltetett csatlakozási felületen kell végrehajtani, valamint hiányos és töredékadatok tekintetében is teljesíteni kell. Az adattovábbítás tényét mind az átadó, mind az átvevő szervnél dokumentálni kell.”

(2) Az Nbtv. 40. §-a a következő (1a) bekezdéssel egészül ki:

„(1a) Az (1) bekezdésben meghatározott igényeknek megfelelő műszaki rendszert az adatot szolgáltató szervnek az érintett nemzetbiztonsági szolgálat részére a műszaki követelményekről történő írásbeli tudomásszerzéstől számított hat hónapon belül kell kialakítani.”

A folyamatos elektronikus adatkapcsolat nem teszi lehetővé, hogy az adatátvétel felett bármilyen külső kontroll gyakorolható legyen – ez önmagában alkotmányos problémát jelent, hiszen az adatátvétellel megvalósuló jogkorlátozás megfelelő, egyedi ügyben érvényesülő ellenőrzés nélkül történhet. Ahogyan az is aggályos, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok legtöbb alapjog-korlátozó hatásköre, így az adatok átvétele (ahogy a titkos megfigyelés is) úgy van meghatározva a törvényben, ebben a bekezdésben is, hogy azokkal a szolgálatok a “nemzetbiztonsági szolgálatok feladataik teljesítése érdekében” élhetnek. A szolgálatok feladatai azonban annyira tágan vannak meghatározva, hogy az nem elégíti ki az alapjog-korlátozás kellő meghatározottságának alkotmányos követelményét. Ez nem ennek a módosításnak a problémája, a hatályos Nbtv. esetében is fennáll ez a probléma. A titkos információszerezés és az adatátvétel tekintetében ennél szigorúbb célhoz kötöttségi garanciák lennének szükségesek. Lásd erről bővebben:

http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2016-surveillance-intelligence-services_en.pdf 18. oldal skk.

Ad 27. §

Az Nbtv. 47. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„47. § (1) A (3) bekezdésben foglalt kivétellel a nemzetbiztonsági szolgálatok – konkrét feladataik teljesítése érdekében, ha a személyes adatoknak az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvényben meghatározott szintű védelme, illetve az adatbiztonság feltételei a másik adatkezelő részéről is biztosítottak – adatkezelési rendszereiket egymás és más állami adatkezelő szervek adatkezelési rendszerével összekapcsolhatják.

(2) Az összekapcsolást a konkrét nemzetbiztonsági feladat elvégzését követően meg kell szüntetni, az összekapcsolás során keletkezett adatállományt az eljárás befejezését követően törölni kell. Nem kell törölni az összekapcsolás eredményeként keletkezett azon adatot, amely a nemzetbiztonsági szolgálatok feladatainak ellátásához szükséges.

(3) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ adatkezelési rendszerét a további nemzetbiztonsági szolgálatok nem kapcsolhatják össze a saját adatkezelési rendszereikkel.

(4) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az adatkezelési rendszerét a további nemzetbiztonsági szolgálatok adatkezelési rendszereivel – ha a személyes adatoknak az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvényben meghatározott szintű védelme biztosított – a (2) bekezdésben foglalt korlátozás nélkül összekapcsolhatja.”

A 23. §-ról leírtak értelemszerűen e korlátozás esetében is érvényesek. Különös tekintettel a javasolt § (2) bekezdésének utolsó mondatára, amely egy új korlátozás.

Ad 28. §

Az Nbtv. az 52. §-t követően a következő alcímmel és 52/A–52/I. §-sal egészül ki:

„A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ adatkezelésére vonatkozó különös rendelkezések

52/A. § A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az együttműködő szervtől adatokat az 52/B-52/G. §-ban meghatározottak szerint kizárólag a 8/A. § (1) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott feladatok ellátása céljából szerezhethet be.

52/B. § (1) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az együttműködő szerv által kezelt, a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ 8/A. § (1) bekezdés a)-c) pontjában meghatározott feladat- és hatáskörének gyakorlásához szükséges adatot

- a) – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – az azt tartalmazó adatkezelési rendszerből közvetlen elektronikus adatkapcsolat útján,
- b) az azt tartalmazó adatkezelési rendszerhez közvetlen és teljes körű hozzáférést biztosító más módon, elsősorban a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ által meghatározott elektronikus adathordozó eszközzel szerzi be.

(2) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ a 30/A. § g)–m) pontjában meghatározott együttműködő szerv adatkezelési rendszerében található adatot kizárólag akkor szerzi be az (1) bekezdés b) pontjában írt módon, ha az adatot az (1) bekezdés a) pontjában írt módon nem lehet beszerezni.

(3) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ a 30/A. § a)–e) pontjában meghatározott együttműködő szerv adatkezelési rendszerében található adatot a (2) bekezdésben foglalt feltétel hiányában is beszerezheti az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott módon.

(4) A polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért felelős miniszter és a honvédelemért felelős miniszter – a törvényi előírások keretei között – megállapodásban határozzák meg, hogy a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ a 30/A. § f) pontjában meghatározott együttműködő szerv adatkezelési rendszerében található adatot milyen módon szerzi be. A megállapodásban a 30/A. § f) pontjában meghatározott együttműködő szerv adatkezelési rendszerében tárolt adatokhoz legalább az (1) bekezdés b) pontjában meghatározott szintű hozzáférést kell biztosítani a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ részére.

(5) A 30/A. § a)–f) pontjában meghatározott együttműködő szerv adatkezelési rendszerében található adatot kizárólag az adott együttműködő szerv azon hivatásos szolgálati viszonyban álló tagja szerezheti be, aki a szolgálatát a 20. § (1a) vagy (1b) bekezdése alapján a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központnál teljesíti.

52/C. § (1) A közvetlen elektronikus adatkapcsolat együttműködő szerv adatkezelési rendszere elérését biztosító felülete kiépítésének és működtetésének költségét az együttműködő szerv viseli, az azon keresztül történő adatelérést a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központnak térítésmentesen biztosítja.

(2) A közvetlen elektronikus adatkapcsolatot olyan módon kell megvalósítani, hogy

- a) az kizárólag az 52/B. § (1) bekezdésében meghatározott adat elérését tegye lehetővé,
- b) az ne eredményezze az együttműködő szerv részére titkos együttműködés keretében információt szolgáltató személy kilétének felfedését,
- c) annak jogszerűsége, célhoz kötöttsége, továbbá az adathoz az 52/G. § (1) bekezdése alapján hozzáférő személy egyéni felelőssége megállapítható legyen.

(3) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ a közvetlen elektronikus adatkapcsolat útján az együttműködő szerv adatkezelési rendszerében található adatot nem változtathatja meg, az adatkezelési rendszerben adatot nem helyezhet el.

(4) Az 52/B. §-ban meghatározott adatszolgáltatás tényét mind az együttműködő szervnél, mind a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központnál az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvényben meghatározott adattovábbítási nyilvántartásban kell rögzíteni.

(5) Amennyiben a minősített adat az Észak-atlanti Szerződés Szervezete (a továbbiakban: NATO), a Nyugat-európai Unió (a továbbiakban: NYEU), valamint az Európai Unió Tanácsa, az Európai Bizottság, az Európai Atomenergia Közösség (a továbbiakban: EURATOM), az Európai Rendőrségi Hivatal (a továbbiakban: EUROPOL), az Európai Igazságügyi Együttműködési Egység (a továbbiakban: EUROJUST) valamely szervétől, vagy külföldi titkosszolgálatoktól származik, az adat átadásáról az együttműködő szerv vezetője dönt.

52/D. § A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ nemzetbiztonsági célból beszerzi és kezeli a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa alapján az ott meghatározott adatkörben és időtartamban a külföldi szerv által a rendelkezésére bocsátott adatot is.

52/E. § (1) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az általa kezelt adatot az adat kezelésére feljogosított, feladat- és hatáskörénél fogva érintett együttműködő szervnek a 8/A. § (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel továbbítja, feltéve hogy az együttműködő szerv törvény alapján jogosult az adat kezelésére és az hatásköre gyakorlásához, illetve feladatai ellátásához szükséges.

(2) Az együttműködő szerv vezetője nemzetbiztonsági vagy bűnüldözési érdekre tekintettel a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ által közvetlen elektronikus adatkapcsolat útján elért vagy a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központnak más módon szolgáltatott, titkos információgyűjtés eredményeként keletkezett adat büntetőeljárársban történő felhasználását, illetve meghatározott más együttműködő szerv vagy más állami adatkezelő szerv részére történő továbbítását előzetes hozzájárulásához kötheti.

52/F. § (1) A kormányzati tájékoztató tevékenységhez, az elemző-értékelő tevékenységhez, valamint a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ igazgatásához kapcsolódó adatokat elkülönítetten kell kezelni.

(2) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az elemző-értékelő tevékenység, illetve a kormányzati tájékoztató tevékenység céljából az általa kezelt adatokat tartalmazó, elkülönített adatkezelési rendszereket egymással és más adatkezelési rendszerrel összekapcsolva, meghatározott feladat teljesítése érdekében egyedi adatkezelést végezhet. Az összekapcsolás során keletkezett olyan új adatokat, amelyek az elemző-értékelő tevékenység, illetve a kormányzati tájékoztató tevékenység során nem kerülnek felhasználásra, haladéktalanul törölni kell.

(3) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ által kezelt adatot haladéktalanul törölni kell akkor is, ha az együttműködő szervtől beszerzett adatot az együttműködő szerv a saját adatkezelési rendszeréből törölte. Az együttműködő szerv az adat törléséről közvetlen elektronikus adatkapcsolat útján tájékoztatja a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központot.

52/G. § (1) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ által kezelt adatot tartalmazó adatkezelési rendszerbe csak a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ hozzáférési jogosultsággal rendelkező munkatársa, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért felelős miniszter által vezetett minisztérium kijelölt munkatársa, továbbá a törvény által feljogosított más szerv képviselője tekinthet be, annak adattartalmáról felvilágosítást vagy értesítést kérhet.

(2) A Nemzetbiztonsági Kabinet tájékoztatást kérhet a rendészetért felelős minisztertől, illetve annak egyidejű értesítése mellett a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ főigazgatójától a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ működéséről és általános tevékenységéről, valamint a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ hatáskörébe tartozó egyedi ügyekről.

52/H. § (1) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ a 8/A. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott feladatkörében az utasadat szolgáltatójától átveszi és kezeli az utasadatokat.

(2) Az utasadatok átvételének és kezelésének a célja

- a) a terrorizmussal, a szervezett bűnözéssel összefüggő bűncselekmények, valamint az illegális migráció területén megjelenő szervezett bűnözői csoportok és bűnszervezetek által elkövetett bűncselekmények felderítésének és nyomozásának, illetve az illegális migráció megelőzésével, megakadályozásával kapcsolatos feladatok elősegítése, továbbá
- b) a nemzetbiztonságot veszélyeztető törekvések és tevékenységek elhárításának az elősegítése.

(3) Az utasadat szolgáltatója a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ által meghatározott elektronikus formátumban és módon adja át az utas-adatot.

(4) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ a 8/A. § (1) bekezdés d) pontjában meghatározott feladatkörében

- a) az utasadat szolgáltatója által szolgáltatott utasadatokat összeveti a 8/A. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott célból kezelt adatokkal,
- b) az utasadatok tekintetében a (2) bekezdésben meghatározott bűncselekményekre, tevékenységekre, illetve törekvésekre utaló információk gyűjtése érdekében elemző-értékelő tevékenység keretében kockázatelemzést végez, és
- c) az átvett utasadatokról nyilvántartást vezet.

(5) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ a (4) bekezdés b) pontjában meghatározott feladata ellátása érdekében a törvényben meghatározott esetekben más állami szervektől, illetve nyilvántartásokból az érintett személy azonosítása céljából személyes adatokat vehet át.

(6) Ha a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az utasadat-információs feladatai során az elemző-értékelő tevékenység keretében a terrorizmussal vagy a szervezett bűnözéssel összefüggő bűncselekmény elkövetésének lehetséges gyanúját vagy a nemzetbiztonságot veszélyeztető lehetséges kockázatot állapít meg, a terrorizmussal vagy a szervezett bűnözéssel összefüggő bűncselekmény felderítésére, nyomozására vagy a nemzetbiztonságot veszélyeztető törekvés, tevékenység elhárítására hatáskörrel rendelkező szervet az utasadat átadásával egyidejűleg értesíti.

(7) Ha a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az utasadat-információs feladatai során az elemző-értékelő tevékenység keretében az illegális migráció területén megjelenő szervezett bűnözői csoportok és bűnszervezetek által elkövetett bűncselekmény elkövetésének lehetséges gyanúját vagy az illegális migrációra utaló lehetséges kockázatot állapít meg, az e bűncselekmény felderítésére, nyomozására vagy az illegális migrációval összefüggésben feladat- és hatáskörrel rendelkező szerveket az utasadat átadásával egyidejűleg értesíti.

(8) A Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az átvett utasadatot a Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központhoz érkezést követő öt évig kezeli.

(9) Az utasadat szolgáltatója által szolgáltatott utasadatot a Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központhoz érkezést követő 30 nap elteltével személyazonosításra alkalmatlanná kell tenni. A személyazonosításra való újbóli alkalmassá tételt kizárólag a Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ vezetője rendelheti el, abban az esetben, ha a nemzetbiztonságot vagy az ország függetlenségét súlyosan veszélyeztetett esemény, illetve ötévi vagy ennél súlyosabb szabadságvesztéssel fenyegetett büntett elkövetésére vagy ilyen büntett előkészületére utaló gyanú ezt szükségessé teszi.

(10) A Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ a (9) bekezdés szerinti egyedi engedély alapján ismét személyazonosításra alkalmassá tett adatokról nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tartalmazza:

- a) a személyazonosításra való újbóli alkalmassá tétel rövid indokolását,
- b) a személyazonosításra való újbóli alkalmassá tétel időpontját,
- c) az érintett adatok körét és
- d) azt, hogy mely szerv kérésére került sor a személyazonosításra való újbóli alkalmassá tételre.

(11) A (10) bekezdésben meghatározott adatokat az ismét személyazonosításra alkalmassá tett utasadatokkal azonos ideig kell megőrizni, az utasadatokkal egyidejűleg törölni kell.

(12) A Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az Európai Unió tagállamai, valamint az Európai Unió jogi aktusával létrehozott nemzetközi szervezetek és adatkezelési rendszerek részére bűnüldözési vagy nemzetbiztonsági célból az Európai Unió jogi aktusa, illetve két- vagy többoldalú nemzetközi szerződés alapján az ott meghatározott adatkörben és időtartamban továbbíthatja az általa kezelt utasadatokat vagy vehet át utasadatokat.

(13) A Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ harmadik országtól bűnüldözési vagy nemzetbiztonsági célból nemzetközi szerződés alapján az ott meghatározott adatkörben vehet át utasadatot. A Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ harmadik ország részére bűnüldözési vagy nemzetbiztonsági célból nemzetközi szerződés alapján az ott meghatározott adatkörben és időtartamban továbbíthatja az általa kezelt utasadatokat, feltéve hogy a harmadik ország átvevő hatóságának a feladata bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, büntetőeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása.

52/I. § (1) A Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az utasadat-információs feladatai során, ha az elemző-értékelő tevékenység keretében az 52/H. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekmények lehetséges gyanúját, illetve tevékenységek lehetséges kockázatát állapítja meg, és az 52/H. § szerinti elemző-értékelő tevékenység keretében nem azonosítható az 52/H. § (2) bekezdés a) pontjában meghatározott bűncselekménnyel vagy tevékenységgel érintett, a Terrorrelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az érintett személy azonosítása céljából adatot igényelhet a rendőrség személyszállítást végző légitfuvarozóktól átvett adatokat tartalmazó nyilvántartásából.

(2) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az (1) bekezdés szerint átvett adatot az adat átvételétől számított huszonnégy órán belül, illetve – ha az 52/H. § szerinti elemző-értékelő tevékenységre kerül sor, – az 52/H. § szerinti elemző-értékelő tevékenység befejezését vagy a (3) bekezdésben foglalt adatátadást követően haladéktalanul törli.

(3) A Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az 52/H. § (6) és (7) bekezdése szerinti esetben – ha az (1) bekezdés alapján átvett adatot a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ az elemző-értékelő tevékenység keretében felhasználta, – az (1) bekezdés alapján átvett adatot is átadja.”

Az utasadatok 30 nap utáni anonimizálása, majd esetleges újbóli megszemélyesítése – 52/H. § (9) és (10) – kétségesse teszi, hogy az adatokat valóban anonimizálták. Az ilyen anonimizálás nem valódi adatvédelmi garancia, olyan, mintha nem is létezne.

Az Nbtv. módosításához általában:

A törvény nem módosítja az Nbtv.-t sem a miniszter által engedélyezhető titkos információszerezés tekintetében, holott az EJOB 2016 januári, a *Szabó and Vissy v. Hungary* ügyben (Application no. 37138/14) született ítélete ezt szükségessé teszi. Ez az Nbtv. 58. § (1) bekezdésének módosítását igényelné. (Megjegyzés: a módosítás nemcsak a terrorizmus elhárításával kapcsolatos módosításokat tartalmaz, lásd pl. 30. és 31. §§)

3. Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről szóló 2001. évi CVIII. törvény módosításához

Ad 42. §

Az Ektv. a következő 3/B. §-sal egészül ki:

„3/B. § Az az alkalmazásszolgáltató, aki az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatást nyújt, amely a szolgáltatást igénybe vevők között titkosított kommunikációt biztosít, köteles a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtésre jogosult szervezetek – az e törvényben meghatározott feltételek szerint – a titkosított kommunikációt biztosító alkalmazás igénybevételeivel továbbított küldemények, közlések tartalmához, valamint az azokkal kapcsolatos, a 13/B. § szerinti megőrzési kötelezettség alá tartozó adatokhoz hozzáférést biztosítani.”

E korlátozás alkotmányos voltát vitatjuk, elsősorban az alkalmassági tesztet nem állja ki. Kifejezetten kétséges, hogy ennek eleget tegyenek az ennyire tágra meghatározott alkalmazásslétszolgáltatók, a magyar állam nem lehet képes kontrollt gyakorolni a világpiacon elérhető közel ezer ilyen alkalmazás felett. Az Apple iOS részét képező iMessage és a Facebook tulajdonában lévő WhatsApp szolgáltatásokat Magyarországon is tömegek használják, ezek end-to-end titkosítással működnek, és egyáltalán nem tűnik úgy, hogy ezek a szolgáltatók hajlandóak lennének a szolgáltatásukba a magyar Kormány kedvéért hátsó kaput építeni. Erre az Amerikai Egyesült Államok sem képes, nemrégiben az Egyesült Királyság kormánya is elállt ettől az ötlettől. Lásd bővebben az alkalmatlanságról:

http://www.crypto.com/papers/Keys_Under_Doormats_FINAL.pdf

<https://www.schneier.com/cryptography/paperfiles/worldwide-survey-of-encryption-products.pdf>

https://petition.parliament.uk/petitions/106369?reveal_response=yes

Ad 43. §

Az Ekertv. a következő 13/B. §-sal egészül ki:

„13/B. § (1) Az az alkalmazásslétszolgáltató, aki titkosított kommunikációt biztosító szolgáltatást nyújt, köteles az ilyen alkalmazás igénybevételével továbbított küldeményekkel, közlésekkel kapcsolatosan keletkező vagy kezelt (2) bekezdés szerinti adatokat azok keletkezésétől számított 1 évig megőrizni.

(2) A külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtésre jogosult szerv megkeresése esetén a titkosított kommunikációt biztosító szolgáltatást nyújtó alkalmazásslétszolgáltató

a) a szolgáltatás típusát;

b) a szolgáltatás előfizetőjének vagy felhasználójának szolgáltatás igénybevételéhez szükséges azonosító adatai, a szolgáltatás igénybevételének dátumát, kezdő és záró időpontját;

c) a regisztrációhoz használt IP címét és portszámát;

d) az igénybevételnél használt IP címét és portszámát;

e) a felhasználói azonosítót

köteles átadni.”

Ez egy újabb adatmegőrzési (data retention) szabályt jelentene a magyar jogrendszerben, amelynek az EU jogában ismert megfelelőjéről az EU bírósága 2014-ben megállapította, hogy ellentétes az Alapjogi Chartával (C-293/12 and C-594/12 Digital Rights Ireland and Others). Ez a szabály ugyanúgy nem tartalmazza azokat a garanciákat, amelyek hiánya miatt az EU irányelv is megsemmisítésre került. Az Eht. hasonló szabálya is Alaptörvény-ellenes a meggyőződésünk szerint.

4. A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény módosításához

Ad 52. §

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény 8. § (2) bekezdése a következő k)-m) ponttal egészül ki:

(A katasztrófák elleni védekezésért felelős miniszter)

„k) a fennálló terrorfenyegetettség kapcsán meghatározott 3-as vagy annál magasabb készenléti fokozat esetén rendeletben korlátozhatja és a veszélyes áruszállításra (fuvarozásra) vonatkozó jogszabályokban meghatározottakon túl további biztonsági feltételekhez kötheti a veszélyes áruk közúti, vasúti és belvízi szállítását (fuvarozását),

l) a fennálló terrorfenyegetettség készenléti fokozatától függetlenül rendeletben korlátozhatja, indokolt esetben megtilthatja a tömegtartózkodásra alkalmas létesítmények látogatását, tömegrendezvények tartását,

m) a fennálló terrorfenyegetettség kapcsán meghatározott 2-es vagy annál magasabb készenléti fokozat esetén rendeletben korlátozhatja a veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemben, küszöbérték alatti üzemben végzett veszélyes tevékenységet.”

Az l) pontban meghatározott korlátozás – különös tekintettel arra, hogy a fennálló terrorfenyegetettség készenléti fokozatától függetlenül érvényesülhet, de akkor is, ha ez a kitétel kikerül a tervezetből – valójában szabadságjogok rendeleti úton történő felfüggesztését teszi lehetővé, amely nem rendkívüli jogrend idején alkotmányosan elfogadhatatlan.

5. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény módosításához

Ad 54. §

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 363/A. §-sal egészül ki:

„Titkosított kommunikációt biztosító szolgáltatással kapcsolatos kötelezettség megszegése

363/A. § (1) Aki az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatást nyújt, amely a szolgáltatást igénybe vevők között titkosított kommunikációt biztosít, és ennek során a) a titkosított kommunikációt biztosító alkalmazás igénybevételével továbbított küldemények, közlések tartalmához, valamint az azokkal kapcsolatosan keletkező vagy kezelt adatokhoz történő hozzáférés biztosítására vonatkozó, törvényben előírt kötelezettségét, vagy

b) a titkosított kommunikációt biztosító alkalmazás igénybevételével továbbított küldeményekkel, közlésekkel kapcsolatosan keletkező vagy kezelt adatokra vonatkozó, törvényben előírt adatmegőrzési vagy adatátadási kötelezettségét megszegi, ha más bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.

(2) Aki az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatást vesz igénybe, amely a szolgáltatást igénybe vevők között titkosított kommunikációt biztosít, ha más bűncselekmény nem valósul meg, vétség miatt két évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő.”

Az alkalmatlan jogkorlátozáshoz (lásd a 42. §-hoz írtakat) büntetőjogi szankciót fűzni ugyancsak alkalmatlan, ennél fogva alkotmányellenes korlátozás. A (2) bekezdés, amely az igénybevételt rendeli büntetni, büntetni rendeli például minden iOS felhasználót. Alkalmatlan volta miatt alkotmányosan nem elfogadható jogkorlátozás.

6. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény módosításához

Ad 58. §

A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény a következő 132/A. §-sal egészül ki:

„132/A. § A terrorfenyegetettség miatt a büntetés-végrehajtási szerveknél elrendelt 1-2-es fokozatok esetén a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka a fogvatartottak jogait korlátozhatja.”

Mivel a törvény nem határozza meg, hogy mely jogok milyen feltételekkel korlátozhatók, az alapjog-korlátozásra alapot adó szabály alkotmányellenes.

Budapest, 2016. április 5.

A véleményt készítette: Szabó Máté